1899. Zeven en veertigste Jaargang. (Derde Kwartaal.) No. 32.

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland."

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Joël II : 1a, Blaast de bazuin!

Vrijdag 11 Augustus 1899.

Hagg. I : 4, Is het voor ulieden wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post ƒ 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika ƒ 1.75. Voor Z.-Afrika ƒ 2.50. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels ƒ 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:
C. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtvrij te adresseeren aan den Uitgever G. Ph. Zalsman te Kampen. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den Redacteur, dHr. C. Mulder te Kampen. — Binnenlandsche Bladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den Hoofdredacteur te Amsterdam, Ds. W. H. Gispen. —

Officiëele Kerkelijke Berichten, Verslagen enz.

(Uit *Het Kerkblad* van 11 Augustus 1899, nr. 32.)

GENERALE SYNODE
VAN
„De Gereformeerde Kerken in Nederland,"

te houden te Groningen 15 Aug. a.s. en volgende dagen.

De Gereformeerde kerk Groningen A en B bericht bij dezen, dat de bidstond voor de Generale Synode D. V. zal gehouden worden Maandag 14 Aug. a.s, 's avonds 7 ure, in de Zuiderkerk in de Zuiderstationstraat, en dat daarbij hoopt voor te gaan de Weleerw. heer Ds. J. van Andel van Gorinchem.

Verder vraagt zij den kerkeraden der Geref. kerken in deze landen de te houden Synode in de openbare samenkomsten der geloovigen in den gebede te gedenken.

De Geref. kerk Groningen A en B,
Namens haar,
Ds. J. Langhout.

DEPUTATEN VOOR DE CORRESPONDENTIE MET DE HOOGE OVERHEID.

Deputaten van de *Geref. kerken* voor de *correspondentie* met de *Hooge Overheid* geven kennis, dat, sinds 24 Maart j.l., op de *lijst* van die kerken bij de *Overheid geschrapt* zijn, om reden van *samensmelting*, onder:

No. 87 de *Geref. kerk* te **Leeuwarden A;**
» 88 de » » te **Leeuwarden B;**
» 145 de » » te **Harlingen A;**
» 146 de » » te **Harlingen B;**
» 224 de » » te **Hoogeveen A;**
» 225 de » » te **Hoogeveen B;**

herplaatst zijn onder:

No. 816 de *Geref. kerk* te **Leeuwarden;**
» 818 de » » te **Hoogeveen;**
» 819 de » » te **Harlingen;**

en *toegevoegd* zijn onder:

No. 817 de *Geref. kerk* te **Oud-Terbregge,** Classis **Rotterdam;**
» 820 de » » te **Munnekeburen,** Cl. **Heerenveen;**
» 821 de » » te **Wilsum,** Classis **Zwolle.**

Namens Dep. voornoemd,
M. Noordzij, *Secretaris.*

Kampen, 4 Aug. 1899.

BERICHTEN VAN PLAATSELIJKE KERKEN.

RANDWIJK. Zondag 30 Juli was het uur gekomen, dat na ruim 3 jaren arbeid onder ons, onze geachte Herder en Leeraar, Ds. J. J. Bajema, zegenend afscheid van de gemeente nam, naar aanleiding van Hand. 20 : 32. Nadat ZEerw. met hartelijke toespraken zegenend afscheid genomen had, was een broeder Ouderling de tolk van kerkeraad en gemeente, om den scheidenden Leeraar dank te zeggen en hem Gode en zijne genade aan te bevelen, en verzocht de gemeente den scheidenden Leeraar Ps. 121 : 4 toe te zingen. Onze geachte Hoofdonderwijzer, br. Boorsma, dankte den scheidenden Leeraar voor hetgeen hij voor de school was geweest, en sprak de beste wenschen uit voor den vertrekkenden Leeraar. Het is de bede van den kerkeraad, dat zijne bediening in de kerk van Epe een eere Christi mogen zijn.

Namens den Kerkeraad,
T. H. van Gelder, Scriba.

Het adres van den kerkeraad is voortaan: T. H. van Gelder.

—

MELISKERKE, 31 Juli '99. Gisteren werd alhier met bijna alle stemmen beroepen de Weleerw. heer Ds. J. C. C. Voigt te Raamsdonk.

Namens den Kerkeraad,
K. Houterman.

—

ZEVENHUIZEN, 6 Aug. '99. Heden werd alhier, onder leiding van den Weleerw. heer Ds Scholten, met algemeene stemmen gekozen en door den kerkeraad beroepen, de Weleerw heer Ds. C. W de Vries, pred. bij de Ger. gemeente te Nijawier en Metslawier. Moge deze zoo eenparige roeping weerklank vinden in het hart van dezen dienstknecht des Heeren, opdat wij, kon het zijn, spoedig een: ik kom tot u in den naam en in de kracht des Heeren, van ZEerw. mogen hooren, dan is onze bede verhoord, de wensch der gemeente vervuld, en zal Gods naam worden geprezen.

Namens den Kerkeraad,
K v. d. Ploeg, Scriba.

—

AALTEN A, 6 Aug. 1899 Hedenmorgen werd onze beroepen Leeraar Ds J. Gommer tot zijn dienstwerk ingeleid door onzen geachten Consulent Ds. A T. van Dijken alhier, die tot tekst had 1 Cor. 3 : 9. Des middags verbond onze Leeraar zich aan de gemeente, sprekende over 1 Tim. 1 : 15a. Na de godsdienstoefening sprak een der ouderlingen den Leeraar nog eenige hartelijke woorden toe. Stelle de Heere onzen Leeraar tot rijken zegen voor zijne kerk te dezer plaatse.

Namens den Kerkeraad,
Joh Staal, Scriba.

—

ZUIDBROEK, 6 Aug '99. Onze beroepen Leeraar, de Weleerw. heer F. H. Boersma, werd hedenvoormiddag bevestigd door onzen Consulent den Weleerw heer Ds J Langhout van Groningen, die daartoe ten grondslag legde Coll 4 : 17. Des namiddags aanvaardde de bevestigde zijn dienstwerk onder ons, met het houden eener predikatie over 2 Cor. 4 : 5 Hartelijk verblijd dat we weer een eigen Leeraar mogen bezitten, is het onze wensch en bede, dat Leeraar en gemeente zich verheugen mogen in het bezit van elkander, gepaard met kennelijke blijken van 's Heeren zegen op de prediking des Woords

Namens den Kerkeraad,
J Knappers, Scriba.

P.S. Wij verzoeken voortaan alle berichten voor de Geref. kerk alhier, te zenden aan den Weleerw. heer Ds F. H Boersma.

—

BOORNBERGUM c.a, 6 Aug. 1899. Hedenmorgen maakte onze geachte Leeraar de gemeente bekend, voor de roeping der Gereformeerde kerk te Middelstum te hebben bedankt

Namens den Kerkeraad,
H. G v. d Laan, Scriba.

—

BAAMBRUGGE, 6 Aug 1899 Heden mocht de kerk alhier, na eene vacature van bijna een jaar, weder het voorrecht genieten van een eigen Herder en Leeraar te verkrijgen. De beroepen predikant, de Weleerw. heer J. D. Heersink, Cand. aan de Theol. School te Kampen, werd door zijn vriend Ds. Westerbeek van Eerten van Kampen tot de bediening des Woords en der Sacramenten ingeleid Daartoe had ZWE Joh. 17 : 26 tot tekst gekozen. Sprekende over de bekendmaking van den Naam des Heeren, wees hij meer in 't bizonder op den persoon, de middelen en het doel dier bekendmaking. De handoplegging geschiedde, behalve door den bevestiger, mede door Ds, van Coevorden Adriani, Emer. pred. alhier en door Ds. W. Maan te Vreeland, Consulent dezer kerk, welke beiden eenige ernstige woorden tot den jeugdigen dienaar des Woords en zijne eerste gemeente richtten. 's Avonds aanvaardde de bevestigde zijne ambtelijke bediening naar aanleiding van II Cor 10 : 3—5. de gemeente vooral bepalende bij het getuigenis, wapen, doel en den uitslag van den dienst des Woords onder het beeld van een geestelijken strijd Na de gebruikelijke toespraken werd ook deze samenkomst der gemeente met eenige belangstellenden van elders in het goedgevulde en net gerestaureerde kerkgebouw met dankzegging aan den Heere besloten. De Koning der kerk geve den beginnenden strijder in zijne mogendheid het zwaard des Woords nog lange tot blijvenden zegen in ons midden te hanteeren

Namens den Kerkeraad,
H. Griffioen, Scriba

P.S. Het adres dezer kerk is voortaan bij *Ds. Heersink.*

—

ARNEMUIDEN, 6 Aug. 1899 Heden was het voor ons een blijde feestdag. Na des voormiddags in zijn dienstwerk te zijn ingeleid door den Weleerw. Consulent Ds. J Hulsebos van Vlissingen, die tot tekst had gekozen Hebr. 13 : 17, mochten onze oogen zien, dat Ds. Boeijenga. van N.-Scharwoude tot ons gekomen, des namiddags voor de eerste maal optrad, en zich aan de gemeente verbond, met de woorden van den profeet Haggai 1 : 13 De wensch van kerkeraad en gemeente is, dat de Heere ZEw. lang in ons midden mag laten, om zijne kerk alhier te leiden en te weiden in de grazige weiden van Gods Woord. De kerkeraad bedankt door dezen alle Eerw. heeren predikanten, en ook alle broeders oefenaars voor de hulp in de vacante jaren aan de kerk des Heeren alhier betoond.

Namens den Kerkeraad,
P. Boone Cz, Scriba.

P.S. Alle stukken, die bestemd zijn voor de Gereformeerde kerk te Arnemuiden, gelieve men te adresseeren, aan den Weleerw. heer Ds. J. Boeijenga.

—

HOLTEN, 7 Aug. '99. Heden is onder biddend opzien tot den Heere onzen God, bij monde van den Welew. heer Ds A. Brummelkamp van Deventer, met algemeene toestemming der gemeente, door den kerkeraad beroepen de Welew. heer J. L. Schouten, Candidaat tot den heiligen dienst te Zwolle De Heere make nu onzen weg in dezen voorspoedig, en geve ZEw. licht en wijsheid in deze omstandigheid. Wensch en bede van kerkeraad en gemeente is, dat ZEw. zich moge gedrongen gevoelen deze onze roeping op te volgen.

Namens den Kerkeraad,
G. J Breukink, Scriba.

—

LANGESLAG bij HEINO, 7 Aug. '99. Heden is tot Herder en Leeraar dezer gemeeente beroepen, de Weleerw. heer Ds. J. van Haeringen te Genderen.

Namens den Kerkeraad,
D. J Maat, Waarn. Scriba.

—

HAZERSWOUDE, 7 Aug '99. Door den kerkeraad werd een drietal Leeraren geformeerd en de gemeente voorgesteld, om daaruit eene keuze te doen, wien zij voor zich begeerde als haren Herder en Leeraar in de vacant geworden plaats, hetwelk bestond uit de Weleerw. heeren H. M. Dethmers te Paessens, J. L. Schouten Theol. Candidaat te Zwolle en J. van der Sluijs te Andijk. Uit dit in alphabetische orde voorgesteld drietal is gisterenavond met volstrekte meerderheid van stemmen gekozen en alzoo beroepen de Weleerw. heer J. L. Schouten te Zwolle, in hope dat deze werkzaamheid tot eere Gods en heil der gemeente moge verstrekken.

Namens den Kerkeraad,
Joh. Francken, Scriba

—

EPE, 8 Aug. 1899. Zondag was het voor de kerk van Epe een blijde dag. In Ds J. J. Bajema van Randwijk en Heteren mocht zij voor het eerst een eigen Herder en Leeraar ontvangen Na eene predikatie over Matth 28 : 20 werd ZEerw. bevestigd door zijn neef Ds. F. Bruinsma van Oldeboorn Des middags verbond zich de Leeraar aan onze gemeente met eene treffende rede, sprekende naar aanleiding van 1 Sam. 17 : 45b.

Namens den Kerkeraad,
G. Scholten Lz., h. t. Scriba.

—

NES EN WIERUM, 8 Aug 1899. De WEw. heer H. v. Dijk Sr te Gaast c.a. heeft gemeend voldoende redenen te hebben, om met vrijmoedigheid voor de roeping dezer kerk te bedanken.

Namens den Kerkeraad,
Jan v. d. Berg.

—

Ds. E. Th. Ploos van Amstel Emeritus Predikant te Amsterdam, 3e Oosterparkstraat 186 1 hoog, verzoekt, om den kerkeraden der Geref. kerken er nog eens aan te herinneren, dat hij gaarne de vacante kerken in het Woord en de Sacramenten dient, en dat hij eene eventueele beroeping gaarne in ernstige overweging wil nemen.

Met het oog op de mogelijkheid dat brieven kunnen verloren gaan, verzoekt hij s.v.p. plaatsing van het juiste adres.

BERICHTEN VAN CLASSES.
Classis Dordrecht.

De Classis Dordrecht, bijgestaan door de Prov. deputaten ad examina, heeft in hare vergadering van den 2en Aug. l.l. peremptoir geëxamineerd en met algemeene stemmen tot den dienst des Woords en der Sacramenten toegelaten den Eerw. Zeergel. heer *Dr. B. Wielenga*, beroepen predikant te Westmaas.

Namens de Classis,
G. Renting, *Scriba.*

's-Gravendeel, 2 Aug. 1899.

—

Classis Gouda.

Op de eerstvolgende Classis moeten medegebracht worden de collecten voor hu pbehoevende studenten, en voor opleiding van dienaren des Woords.

G Wisse Jz, *Scriba.*

VERSLAGEN DER VERG. VAN CLASSES.

Verkort overgenomen.

Verslag van de Vergadering der Classis Dockum,

gehouden den 29 Juni 1899.

Het examen van br. B. W. ter Meulen, beroepen predikant van Blija, neemt een aanvang.

Als Prov. deputaten zijn aanwezig: Dr. H. H. Kuyper van Leeuwarden, Ds. P. N. Kruijswijk van Kollum, Ds. H. Siertsema van Drachten.

Na gehouden onderzoek en gunstig advies der deputaten, besluit de Classis met algemeene stemmen tot toelating.

Aan Ds E. J. Seegers wordt wegens ouderdom eervol emeritaat verleend.

Deputaten inzake de Zending brengen verslag uit. De kerken hebben een som, groot f 1250 jaarlijks, belooft voor de uitzending van een missionairen dienaar des Woords.

Aan de deputaten wordt machtiging verleend in correspondentie te treden met de Classes Kollum en Leeuwarden.

Deputaten verzoeken zoo spoedig mogelijk met de inzameling te beginnen.

Aan het einde der vergadering sprak de president een hartelijk woord van afscheid tot den WelEerw. heer Ds. E. J. Seegers. Drie en vijftig jaar heeft hij gearbeid in den dienst des Heeren waarvan 27 jaar in de kerken der Classis Dockum. Hij wenschte hem namens de Classis toe, dat hem de genade geschonken worde om voor al Gods zegeningen recht dankbaar te zijn. Hij had de kerken in druk en vervolging gediend; ontving de genade om staande te blijven in het geloof te midden van den druk; genoot het voorrecht den bloei dierzelfde kerken te aanschouwen. Aandoenlijk was het oogenblik toen de grijsaard daar in het midden stond met moeite zich bedwingende en al de aanwezigen Psalm 134 : 3 aanhieven.

En treffend was het woord, dat Ds. Seegers zelve sprak. Ik heb geworsteld, gebeden en gestreden, God heeft mij, nieteling willen gebruiken in den dienst der kerken; ik uit het lage opgekomen, ik ben door Hem gebruikt tot in de hoogste vergaderingen der kerken; toen wij onzen ouden waren naam terugkregen »Gereformeerde kerken" toen leefde ik weêr op, en dankbaar roep ik uit: »Looft den Heere, mijne ziel."

Daarna sloot Ds. Seegers met dankzegging.

(Kerkblad No. 27.)

Kort Verslag van de Vergadering der Classis Almkerk,

gehouden te Nieuwendijk op 29 Juni 1899.

6. Het voorstel, betreffende vermindering in percentage, in den hoofdomslag, door deputaten ad hoc ingediend, inhoudende om de kerken van D. en Wb ieder 1% minder aan te slaan, om die voorts te leggen op de kerken van N. en A., wordt aangenomen.

7. Geschiedt voorlezing eener missive van de Classis 's Gravenhage, behelzende aanbeveling van br. P. Koster voor een gelijken werkkring als te Zegwaart. Vooral wordt de aandacht der vacante kerken, in deze Classis, op genoemden broeder gevestigd.

13. Gerapporteerd wordt door de deputaten der attesten, dat de ingekomen stukken van den dienaar des Woords bij de kerk van Andel, in orde waren bevonden, welke dienaar het onderteekeningsformulier met zijn naam voorziet.

(Kerkblad No. 31.)

Kort Verslag van de Vergadering der Classis Rotterdam,

op 4 Juli '99.

2. Rapport wordt uitgebracht over de kerkvisitatie bij ⅔ der kerken. Uit dit rapport blijkt, dat

a. een der kerken inzake een besluit der Classis nog steeds nalatig blijft, waarop de Classis uitspreekt, met alle kracht aan te dringen bij deze kerk om óf zich te onderwerpen óf zich te beroepen op een meerdere vergadering.

b. Dezelfde kerk collecteert niet volgens bepaling van het Huishoudelijk Reglement. Deze kerk verklaart echter te trachten op den goeden weg te komen, maar dat verschillende omstandigheden tot nog toe verhindering gaven.

c. Een andere kerk wil voortaan de collecten aanstonds opzenden aan de verschillende kassen. De Classis blijft echter bij den regel om ze op de Classicale vergadering te storten in handen van den quaestor.

(Kerkblad No. 29.)

Korte Notulen van de Vergadering der Classis Winschoten van de Geref. Kerken,

gehouden 13 Juli 1899, te Winschoten.

Nu volgt 't verslag der kerkvisitatie bij monde van Ds. E. Prinsen; met aandacht aangehoord, goedgekeurd, en de visitatoren Prinsen en Bult bedankt. Daarna 't verslag van de Prov. Synode, ook bij monde van Ds. E. Prinsen In aansluiting aan dit verslag wordt behandeld 't verzoek van N.-Beerta tot meerdere hulp voor geregelde bearbeiding.

De broeders J. A. Bult en D. Vrieling worden gedeputeerd om met de commissie voor Evangelisatie in de Prov. Groningen te spreken over zeker voorstel tot meer geregelde bearbeiding van de kerken te Bellingwolde en N.-Beerta met daartusschen liggende plaatsen.

De penningmeester der Classe ontvangt ditmaal behalve de gewone ook een zeer buitengewone bijdrage voor de Classicale kas; terwijl besloten wordt een nieuwe regeling voor den omslag dier bijdragen te ontwerpen Dit wordt aan de brs. Bult en Petersen opgedragen tegen een volgende Classe.

(Kerkblad No. 29.)

Kort Verslag van de Vergadering der Classis Tiel,

gehouden op 19 Juli te Geldermalsen.

5. De bearbeiding der Betuwe, zooals die door br. Punt was begonnen, wordt voorloopig gestaakt.

6. Een aangehouden voorstel, tot beroeping van een zendingspredikant om de vacante kerken te dienen, wordt onuitvoerbaar geacht.

10. Ingevolge een advies der Prov. Synode wordt besloten, de Classe Arnhem en Zutphen hulp te vragen in zake de vacante kerken.

(Kerkblad No. 31.)

Kort Verslag van de Vergadering der Classis 's-Hertogenbosch,

gehouden te 's-Hertogenbosch, 19 *Juli j.l.*

5. Ingekomen zijn:

a. Een missive van de Classis 's-Gravenhage. De Classis beveelt br. P. Koster te Zegwaart den vacanten gemeenten aan.

b. Een missive van de Classis Amersfoort, betreffende eene tuchtzaak. De Classis betreurt het, dat deze mededeeling niet in *gesloten* couvert is gedaan.

7. Doordien op de a.s. Generale Synode rapporten aan de orde gesteld zullen worden, die wegens de late toezending niet door de respectieve Classes en Particuliere Synoden konden worden behandeld, besluit de Classis, aan de Generale Synode een schrijven te richten, met verzoek, dat de eventueel door haar te benoemen deputaten zich gebonden zullen achten aan Art. 184 der Acta der Generale Synode van Middelburg.

(Kerkblad No. 30.)

Kort Verslag van de Vergadering der Classis Woerden,

gehouden te Alfen a/d. Rijn, 19 *Juli* 1899.

8. Wordt besloten dit jaar D. V. weder een Zendingsdag te houden.

13. De vacature-beurten worden aldus geregeld: Ter Aar: Aug. Ds. Brouwer; Sept. Ds. Van Diemen; Oct. Ds. v. d. Voet. Noorden: Aug. Ds. Zwaan; Sept. Ds. Gunst; Oct. Ds. Van Dijk. Woubrugge: Aug. Ds. Van Es; Sept. Ds. Schuurman; Oct. Ds. Breukelaar.

(Kerkblad No. 31)

Kort Verslag van de Vergadering der Classis Breukelen,

gehouden te Breukelen den 20en Juli '99.

Maarsen. Ds. Dongen blijft consulent, Ds. Elshove zal er wegens makkelijker en goedkooper reis catechetisch onderwijs geven.

Vinkeveen krijgt verlof van de Classis, om met de genabuurde kerken van Wilnis en Mijdrecht, een aanhangige tuchtzaak rechtstreeks ter Generale Synode te brengen.

8. De vacatuur-beurten worden geregeld. Vinkeveen worden 3 officieele beurten in deze 3 maanden toegezegd, te verrichten door de DD. Elshove, v. d. Bijl en Koning. Maarsen eveneens 3 Zondagen toegezegd, te vervullen door DD. de Koning, Dongen, en van Lonkhuijzen.

10. De middag-vergadering wordt geopend tot examineering van den Eerw. heer Heersink, beroepen predikant te Baambrugge. Als deputaten Synodi zijn tegenwoordig Dr. van Goor en Ds. van Minnen van Utrecht.

Gezongen Ps. 81 : 12; Ds. v. d. Bijl gaat voor in gebed.

11. Ds. J. Koning examineert in Exegese O. T. naar Amos 3. Ds. van Goor doet navraag. Ds. H. de Koning examineert in Exegese N. T. naar Phil. 1. De deputaten doen navraag. Ds. J. v. d. Bijl examineert in kennis der H. Schriftuur. De deputaten doen navraag.

Gehoord het advies der deputaten, wordt br Heersink toegelaten tot de aanvaarding van het ambt.

(Kerkblad No. 31.)

Vergadering der Classis Groningen,

op 20 *Juli* 1899.

Het examen van den heer F. H. Boersma, beroepen te Zuidbroek, neemt een aanvang met het lezen der stukken, die in orde worden bevonden. De heer Boersma houdt een deel eener predikatie over 1 Petri 2 : 9.

Ds. Koppe examineert in Exegese O. T. volgens Jes. 53; Ds. Kouwenhoven in Exegese N. T. volgens Hebr. 1 en 2; Ds. T. Bos in Dogmatiek; Ds. Van Wijk en Ds. Stroes in Bijb. Gesch.; Ds Kerssies en Ds. P. Bos in Kerkgesch; Ds. Spoelstra Symboliek en Liturgiek; Ds. Karssen Kerkrecht; Ds. Broekhuizen Catechetiek en Pastoraal; Ds. Langhout Homiletiek, en Ds. Westerhuis Ethiek.

Met algemeene stemmen wordt br. Boersma toegelaten, waarmede de praeses hem met eenige hartelijke woorden in kennis stelt. Ps. 134 : 3 wordt hem toegezongen.

(Kerkblad No. 30)

Kort Verslag van de Vergadering der Classis Middelburg,

gehouden 1 *Aug.* 1899.

7. Een schrijven van een broeder uit een der kerken wordt gelezen en daarna wordt aan dien br. het woord gegeven; hij kon niet berusten in het besluit van een kerkeraad in zake een kwestie tusschen hem en zijn zwager. De Classis draagt aan 2 kerkeraden op, om, in gecombineerde vergadering, te trachten deze kwestie tot een goed einde te brengen.

14. De vragen naar Art. 41 worden niet gedaan, omdat de kerkvisitatoren verslag zullen doen. Dr. Wagenaar geeft van de visitatie, in elke kerk gehouden, een nauwkeurig en uitvoerig verslag. Over het algemeen kwamen geen misstanden van ernstigen aard voor, maar waren er redenen tot dank aan den Heere. De visitatoren wenschten echter dat in sommige zaken verandering werd gemaakt. In een rapport, dat veertien punten inhield, stelden zij die veranderingen voor. De Classis besluit eene buitengewone Classicale vergadering te houden, den 2den Dinsdag in Oct., ter behandeling dier punten. De kerkvisitatoren Dr. Wagenaar en Ds Hulsebos zullen de Classis oproepen en het agendum voor die vergadering opmaken.

19. De Deputaten voor de Zending geven, bij monde van Ds. Hulsebos, verslag van den gehouden Zendingsdag op Hemelvaartsdag. De referaten waren zoo lang geweest, dat er weinig tijd voor debat was overgebleven. De collecte had bedragen f 31,10½ en daarvan was f 13,40 overgemaakt over br. de Moen te Doesburg.

ONTVANGSTEN.

Voor de Inw. Zending en Bijbeloolp. in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:

Extra collecte van Antwerpen	f 5,60
Extra collecte van Werkendam A	- 14,27
Gewone collecte van Breda	- 4,02⅝
Gewone collecte van Dinteloord	- 17,50
Gewone collecte van Klundert	- 30.—
Gewone collecte van Zevenbergen	- 10,92
Bijeenverzamelde centen van N. N te Tilburg	- 3,54

Deze gaven verblijdden ons zeer, want ze waren *dringend* noodig. Met 1 Aug. moest toch weer *ruim* 500 gld betaald worden. Maar de Heere doet op wonderbare wijze de gaven vloeien, zoodat aan de verplichtingen kon worden voldaan. Maar nu is de kas ook weer geheel ledig! Broeders en zusters, gedenkt aan onzen arbeid, opdat de in ou- en bijgeloof verstrikte schapen mogen worden toegebracht tot den eenigen Herder. De arbeid gaat èn te Tilburg èn te Venlo gezegend voort. Gedenkt onzer in uwe gebeden.

Namens Deputaten,
J. C. C. Voigt, *Penningm.*

Raamsdonk, 7 Aug. '99.

Voor de Zending.

Door Ds. Fokkens, gev. in 't kerkz. te Stadskanaal van N. N.	f 2,50
Door G. Brouwer, coll. v/d Ger. Zondagssch. te Steenwijk	- 4,94
Door Ds. Gispen Jr., gev. in de coll. te Baarn	- 5,—
Door Ds. Kok te Nijmegen, 3-maandel. inzameling te Nijmegen c. a. door Mej. Dora Maalsen	- 18,—
Door P. Koster, gev. in de coll. te Zegwaard met bijschrift: „Luk. 17 : 10"	- 5,—
Door A. Taanman, v/d Ger kerk te Velzen	- 62,69
Door idem, van idem voor de Med. Zend.	- 15,—
Door Ds. Meijering gev. in 't kerkz. te N.-Pekela f 5,—, dito f 2,50, dito f 0,10 en v/d Jonged.-Ver aldaar f 5,— samen	- 12,60
Door Ds. Vos te Veendam van H. W.	- 2,50
Door Ds. Buurma, de P. C. v/d gem. Wilsum Gr. B. ex port	- 27,60
Door Ds. de Koning, uit 't Negertje v/d Zondagssch. „Jachin" te Krabbendijke	- 14,21
Door idem, v/d Jongel.-Ver. „Bid en werk" te Tholen	- 2,—
Door T. v. Gemeren, uit de catechis.-bus van Ds. den Hartogh te Heerjansdam	- 3,50
Door idem, van Zwart te Grootelind	- 1,—

Pinkstercollecte:

Schoonoord	f 5,50	Tholen B	- 10,10
Hijken	- 4.50	Rilland-Bath	- 5,65
Vledder	- 2,15⅝	Heerjansdam	- 7,55
Genderen	- 23,82⅝	Stroobos	- 26,62⅝
's-Hertogenbosch	- 31,46	Zevenhuizen Gr.	- 11,35
Helmond	- 1,54	Lutjegast	- 7,86
Heusden	- 7,14	Koornhorn	- 10,53⅝
Sprang	- 10,12⅝	Oldehove	- 21,20
Tilburg	- 9,46⅝	Zuidhorn	- 17,30
Vrijhoeven-Capelle	- 10,—	Groningen B	- 35,06
Veen	- 3,72	Alblasserdam	- 41,36
Berg-Ambacht	- 3,41⅝	Sliedrecht (1898)	- 31,01
Gouda B	- 30,11	Sliedrecht	- 52,40⅝
Haastrecht	- 8,14⅝	„ nagift-	- 5,40
Krimpen a/d Lek	- 6,13⅝	Brussel	- 41,16
Lekkerkerk	- 3,05	Zwijndrecht	- 30,20
Moordrecht	- 3,80	Hendrik-Ido-Ambacht	- 12,55
Nieuwerkerk a/d IJssel-	10,18	Strijen	- 106,—
Oudewater	- 33,75	Dordrecht A	- 67,51⅝
Reeuwijk met Sluipwijk	- 4,37⅝	Ottoland	- 2,30
Schoonhoven A	- 9,48⅝	Giessen-Nieuwkerk	- 2,70
Schoonhoven B met Willige-Langerak	- 18,54⅝	Rijsoord	- 16,15
Waddinxveen	- 28,40	Westmaas	- 5,—
Zevenhuizen Z. Holland	- 2,50	Molenaarsgraaf en Brandwijk	- 13,29⅝
Ruinerwold c. a	- 29,05	Schoondijke	- 24,32
Hollandscheveld	- 15,21⅝	Oostburg	- 12,01⅝
Bennekom	- 9.—	Zaamslag B	- 7,30
Velzen	- 17,31	Oostwold (Oldambt) nagift gev. in 't kerkz.	- 10,—
Krabbendijke	- 13,04		

In een voorgaand Nr. staat: Door Ds. Mulder te *'s-Hertogenbosch*, door Geertruida Hessels te Overveen bijeenverz. 800 halve centen f 4, dit moet zijn: Door Ds Mulder te *Haarlem*, door Geertruida Hessels te Overveen bijeenverz 800 halve centen f 4.

B. de Moen, *Quaestor.*

Doesborgh, 5 Aug. 1899.

Zending onder de Joden.

Door Ds. Politiek, Oudwoude: 1/16 van de collecte op het N. Ev. Zendingsfeest, 19 Juli j.l. te Assen gehouden f 25,—
Van N N te A., postmerk Dedemsvaart - 1,50
Door A. Taanman, Velzen: van de Geref. kerk aldaar - 5,—

Zoo streng als het Zuiden zich terughoudt, zoo trouw blijft het Noorden aanhouden om ook de Gereformeerde Zending onder de Joden in de baten van het Zendingsfeest te doen deelen. En waarom ook niet? Ook Gereformeerden trekken immers naar de Zendingsfeesten op; en ook de Gereformeerde kerken wijden immers hare krachten aan de bearbeiding der Joden!

Daarom is het ons ook een onverklaarbaar raadsel — gelijk we dat ook reeds een en andermaal aan het Bestuur hebben te kennen gegeven — waarom onze Zending, gelijk van het Noorder- en het Nationaal- ook niet een deel der collecten van het Zuider-Zendingsfeest ontvangt.

Voor al het gezondene onzen hartelijken dank.

Waddingsveen, 4 Aug. '99. E. Kropveld, *Pngmr.*

Stichtelijke Lectuur.

Levenswijsheid.

„Werkt niet om de spijze, die vergaat, maar om de spijze, die blijft tot in het eeuwige leven"
Joh 6 : 27.

(Slot.)

Ook de vermaning: „werkt om de spijs, die blijft tot in het eeuwige leven," kan verkeerd worden opgevat. Is dan de weg ten leven niet de weg van genade? Zeker, heeft Paulus niet geschreven: »Die niet werkt, maar gelooft in Hem, die de goddeloozen rechtvaardigt, die wordt zijn geloof tot rechtvaardigheid gerekend"? Ongetwijfeld. Is dan het geloof een verdienstelijk werk? Allerminst. Toch bedoelt de Heiland *het geloof*. In het algemeen geeft Hij te kennen, dat gelijk de schare zich dusverre bekommerd had om het aardsche, zij zich nu bekommeren zou om het geestelijke. Zij moest alles veil hebben, om deelgenooten te zijn van het koninkrijk der hemelen. Hij onderricht hen verder, en verklaart, dat het Gode welbehagelijk werk, het geloof is, het geloof, dat God zelf werkt en oefenen doet.

De zaak door »werkt" uitgedrukt, wordt elders voorgesteld door »zoeken," »kloppen," of »geweld doen" enz.

De Heere wil zeggen: Gij moet tot bewustzijn komen van de noodzakelijkheid der spijs, die blijft tot in het eeuwige leven. Er naar leeren hongeren. Geen rust hebben, voor gij haar deelachtig zijt. Het bevel des geloofs en der bekeering wordt in heel de Schrift gevonden. Niet, alsof de mensch in eigen kracht tot gelooven en bekeering komen kon; maar omdat God recht heeft geloof en bekeering te eischen, en de zondaar, die aan dit recht Gods wordt ontdekt, zich als een ellendige gedragen en treuren zal, en het zoekt bij den troon der genade, waar het nooit tevergeefs wordt gezocht.

Het behoeft nauwelijks gezegd, die geloof oefenen zal, moet geloof bezitten; die geestelijke werkzaamheden openbaren zal, moet geestelijk leven deelachtig zijn, met andere woorden, wedergeboren zijn. Die wedergeboorte werkt God door zijn Geest. En waar zij gewrocht is, waar een nieuw leven, een leven uit God is geschonken, daar wordt dit openbaar in eene onberouwelijke bekeering tot zaligheid.

Het Woord wordt voor het hart, het hart wordt voor het Woord geopend. Er wordt ontdekt aan zonde en schuld, aan het verdoemelijk zijn voor God. Het ongenoegzame van alle pogingen om zichzelven te redden, het ijdele van al het ondermaansche, om rust te geven aan het hart, de noodzakelijkheid van in Christus gevonden te worden, wordt recht ingezien. Zoo worden de werkzaamheden van het geloof openbaar.

Geloof wordt geoefend bij aanvang en bij den voortgang.

Door het geloof verootmoedigt zich de zondaar voor Gods troon, smeekt hij er genade, en pleit op Christus' bloed.

Door het geloof draagt hij zich aan Christus op, geeft hij zich aan Christus over, vertrouwt hij zich aan Christus toe. Door het geloof wordt hij hemelschgezind. Door het geloof krijgt Christus in hem een gestalte, draagt hij diens beeld, en vraagt hij naar diens wil. Door het geloof verstaat hij de liefde Gods en van Christus, en wandelt hij in wederliefde. De aarde is het land zijner vreemdelingschap. De hemel is zijn vaderland.

De aardsche dingen beschouwt hij in het licht der eeuwigheid. Hij kent en volgt Jezus. In Hem te blijven, is de keuze zijner ziel. In Hem vrucht te dragen, de bede van zijn hart. Ongerechtigheid aan de eene — en eigengerechtigheid aan de andere zijde, staat hij inniglijk tegen. Hij wenscht steeds meer afhankelijk van, en vertrouwend op zijn Heiland te leven. Geen roem heeft hij, dan in het kruis van Golgotha, en geen kracht, dan die zich in diepgevoelde zwakheid verheerlijkt. Zoo gaat hij voort, aan de hand van des Heeren Woord, aan de hand van den Oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, totdat zijn geloof in aanschouwen verwisseld wordt, en hem wandeling zal worden gegeven voor den troon van God en van het Lam.

Hij beoefent de ware levenswijsheid. Zij is van dien aard, dat de eene geleerde haar niet aan een anderen meedeelen kan; maar ook zoo eenvoudig, dat een kind, dat de geringste der wereld haar kennen kan. Ik las van een dienstmeisje, dat theologen hoorde spreken over het Schriftwoord: »Bidt zonder ophouden," als over een onmogelijk te volbrengen bevel; zij begreep, dat hiermede wel bedoeld zou zijn: draag steeds een zich van den Heere afhankelijk gevoelend hart om; heb Hem in alles, en onder alle levensomstandigheden van noode; kleef Hem aan als gij onder zijne vrienden, maar ook als gij onder zijne vijanden zijt; en heb gedurig behoefte aan een opmerkzaam hart. Is het gebed, de pols van den geestelijken mensch, dan bepaalt het kloppen van dien pols de maat van onzen geestelijken welstand. Het »bidt zonder ophouden" spoort dus aan tot een op de wacht staan tegen alles wat van God verwijderen, den welstand der ziel schaden zou.

Ik schreef, wat door de geleerden niet werd verstaan, werd door de eenvoudige Christin begrepen, waarom zij de opmerking maakte: Het gebeurt mij wel eens, dat ik des morgens ontwakend, om geestelijke wakkerheid vragen mag. Bij het mij wasschen en kleeden, zucht ik soms innig om gereinigd te worden in het bloed van Christus, en gekleed met zijne gerechtigheid. Als ik mijn werk begin, kan zich het hart biddend tot den Heere keeren, met de bede om lust en kracht en trouw, en dat Hij zijn werk in mij voortzette en voleindige. Bij het aanleggen van het vuur, word ik niet zelden bepaald bij de verlichtende, reinigende, verwarmende invloeden des Heiligen Geestes; en als ik het stof van de meubelen veeg, wensch ik vaak uit het stof geschud, en in rechte hemelschgezinde stemming gebracht te worden, enz.

Wat dunkt u, had zij niet het woord des Heeren verstaan: »werkt niet om de spijs, die vergaat, maar om de spijs, die blijft tot in het eeuwige leven?"

Er is een eeuwig leven. Een leven uit God, door Hem en tot Hem. Een zalig leven. Wij kennen hier slechts ten deele. Toch moet dat leven hier aanvankelijk worden gekend.

Door de zonde is heel de wereld onder den vloek van Gods wet. Maar het kruis van Christus is op deze aarde geplant. Het bloed der verzoening heeft voor verlorenen gestroomd. De gekruisigde Christus heeft zonde, dood en duivel overwonnen, en opgestaan, het leven en de onverdervelijkheid aan het licht gebracht.

Wie in Hem gelooft wordt aanvankelijk van de heerschappij des doods verlost, en zal niet verderven.

Eens zal hij God zien in zijne onuitsprekelijke heerlijkheid. Christus aanschouwen, als het Lam dat in het midden des troons is. Dan, verlost van de zonde, geheel, voor eeuwig verlost van alle zonde, van hare gevolgen onvoorwaardelijk bevrijd, zijn alle tranen afgewischt, is storelooze vreugde zijn deel. Hij is in het Vaderhuis. Des Heeren koninkrijk is niet van deze wereld. Maar Hij doet zijn liefhebbers beërven wat bestendig is.

Notten.

Schriftbeschouwing.

Het heilig Evangelie naar Johannes.

LXXXVI.

Hoofdstuk X.

De inhoud van Jezus' rede, ons bewaard in de 29 eerste verzen van dit hoofdstuk, sluit zich nauw aan het vorige hoofdstuk aan. Daaruit, dat de Farizeën zoo even hun boozen zin geopenbaard hadden in de uitwerping van den blindgeborene, neemt Jezus aanleiding, om zich van hen als de echte en goede herder te onderscheiden. Dit doet Hij grootendeels in den vorm eener gelijkenis.

Voorwaar, voorwaar zeg ik ulieden: die niet ingaat door de deur in den stal der schapen, maar van elders inklimt, die is een dief en moordenaar, 1. *Maar die door de deur ingaat is een herder der schapen*, 2. *Dezen doet de deurwachter open*, 3a.

Hier heeft Jezus eene oostersche schaapskooi op het oog; deze moet men kennen, om goed te begrijpen wat Hij zegt. De oostersche schaapskooi was niet, gelijk onze westersche schaapsstallen, een overdekt gebouw; zij bestond uit een opene ruimte, die door een muur van steenen of palen omgeven en afgesloten was. Naar deze schaapskooi drijven de herders 's avonds hunne kudden heen, en belasten de zorg voor de schapen aan den deurwachter. Nu spreekt het vanzelf dat de man, die des nachts over den muur tracht te klimmen om tot de schapen te komen, een ander is dan de herder zelf. Deze toch behoeft niet over den muur te klimmen; hij heeft zich slechts bij den deurwachter aan te melden, en deze, hem als de rechte herder der schapen kennende, doet hem terstond open. Den echten herder herkent men alzoo daaraan, dat hij den schaapsstal ingaat door de deur, die hem door den deurwachter geopend wordt; de dief en moordenaar daarentegen verraadt zich, door de deur en den wachter voorbij te gaan, en over den muur te klimmen. Jezus' bedoeling met deze vergelijking is niet moeielijk te onderkennen. De schaapskooi stelt de gemeente Israëls voor; de dieven en slachters, die van elders inklimmen, de slechte leidslieden des volks, die zich tot herders en leeraars opwerpen, zonder wettig daartoe geroepen te zijn, zij zoeken niet het welzijn, maar de wol en het vleesch der schapen. De echte herder is Jezus, wiens goede en heilige bedoelingen daardoor gewaarborgd zijn, dat de deurwachter hem open gedaan en tot de schapen ingeleid heeft. De deurwachter is Johannes de Dooper, de profeet, die hem den volke als de ware Herder aanwees, en zijne taak volbracht rekende, toen deze de deur van den schaapsstal met zijne schapen uitgegaan was. De deurwachter wordt alzoo in deze gelijkenis niet vermeld, om aan het beeld eene geregelde uitwerking te geven; hij duidt wel degelijk een bepaalden persoon aan; men vergelijke hierbij wat Jezus elders van Johannes den Dooper zegt, b.v. Luk. 20 : 3—5, en Joh. 5 : 33, 34, alsmede wat onze Evangelist 1 : 6, 7, van den Dooper zegt, dat hij kwam tot eene getuigenis, om van het licht te getuigen, opdat zij allen in hem gelooven zouden. *En de schapen hooren zijne stem, en hij roept zijne schapen bij name, en leidt ze uit*, 3. *En wanneer hij zijne schapen uitgedreven heeft, zoo gaat hij voor hen heen; en zijne schapen volgen hem, overmits zij zijne stem kennen*, 4. *Maar eenen vreemde zullen zij geenszins volgen, maar van hem vlieden, overmits zij de stem der vreemden niet kennen*, 5. Niet alleen onderscheidt de wijze, waarop de echte herder de schaapskooi intreedt, dezen van den indringer, ook dan wordt het onderscheidt openbaar, als hij de kudde tot zich roept. Men houde hierbij in het oog, dat men in de oostersche schaapskooien kudden van verschillende herders placht saam te brengen. Des ochtends riep elk der herders zijne eigene schapen tot zich; deze herkenden hem aan zijne stem, en volgden hem naar de weide. Een vreemde volgen zij echter niet; bekend is het verhaal van een reiziger, die in de nabijheid van Jeruzalem een herder met zijne kudde ontmoette, met hem van kleederen verwisselde, en zoo vermomd de schapen tot zich riep. Vergeefs, de schapen gaven geen acht op hem. Daarop liet de eigenlijke herder zijne stem hooren en ziet, hoewel hij met des vreemdelings gewaad bekleed was, liepen de schapen eenparig naar hem toe. Zoo staat het ook met Jezus en zijne schapen. Deze luisteren niet naar de vleiende of dreigende woorden der valsche landslieden; men kan er een voorbeeld van zien aan den blindgeborene. Maar zoodra hooren zij Jezus niet spreken, of zij komen tot Hem, als tot dengene, die de woorden des eeuwigen levens heeft. Als echte kinderen des Vaders herkennen zij terstond den Eerstgeborene onder de broederen; zij herkennen Hem aan de heiligheid van zijn woord. Daarom nemen zij zijn woord als waarachtig aan, in wat snijdende tegenspraak het ook staan mag met de algemeene denkwijs, ja, met hunne eigene wenschen en vooroordeelen; zij gaan voor zijn woord uit den weg, verloochenen hunne eigene wijsheid, geven hunne eigene inzichten prijs, en buigen ook dan voor zijn woord, als het hun tot het geloof en het ongelooflijke roept. De valsche herders mogen hen als den blindgeborene uit de Synagoge werpen, hun hindert het niet, om Jezus te volgen in de woestijn, omdat zij weten dat Hij de herder is, van wien de profeet aankondigde, dat hij zijne schapen op alle hooge plaatsen weiden zal, en ze zachtkens leiden aan de springaders der wateren, Jes. 49 : 10.

Word vervolgd.

van Andel.

AAN EEN VRIEND TE JERUZALEM.

Waarde Vriend,

Het is in dit gedeelte des jaars bijzonder moeilijk brieven te schrijven, althans brieven waar iets in staat.

Het deel des menschdoms, dat gewoon is met den geest te werken, heeft vacantie en dwaalt de wijde wereld rond. De pasbeginnenden beginnen natuurlijk, ik spreek van ons Nederlanders, bij den Rijn. En die genoeg hebben van den Rijn en Zwitserland en Italië, denken aan het noorden en verlangen zelfs Siberië te zien, of een onderzoek in te stellen naar het lot van André. Is men van Europa voldaan, dan natuurlijk naar Amerika en verder naar Azië, en zoo voort, de wereld rond.

Ons Nederlandsch parlement is ook rustende en vele Ministers, hoofden van departementen, hebben verlof en brengen dat in het buitenland door.

Tal van lieden zijn het gansche jaar zuinig, om in dezen tijd des jaars uitstapjes te kunnen maken, in en, zoo mogelijk, buiten het Vaderland. De spoorwegmaatschappijen prikkelen door aller ingewikkeldste, goedkoope reisgelegenheden te openen; ware lokvogels, die tot uitgaan verleiden, den dienst van het personeel grootelijks verzwaren, en het geld uit de beurzen der ingezetenen, die het wellicht beter konden besteden, verplaatsen in de kas der maatschappijen, welke het spoorwegverkeer, in het algemeen belang, bevorderen.

Zoo is er een belangrijke stilstand in het leven. De straten zijn doodsch, vele woningen gesloten, de winkels leeg, en ook de kerken belangrijk leger dan in andere gedeelten des jaars; met al de gevolgen daaraan verbonden, zoowel voor het maatschappelijk als kerkelijk leven.

Het eenige lichaam van beteekenis, dat in dezen tijd des jaars nog ijverig bezig is, is de Haagsche Synode.

Deze Synode heeft de eigenaardigheid om in de warmste zes weken van het gansche jaar hare vergaderingen te houden, en met noeste vlijt te arbeiden aan de belangen van het Koninkrijk Gods in het algemeen en van de Nederlandsche Hervormde kerk in het bijzonder. Zoo luidt, meen ik, de officieele term.

Een groot gedeelte van dien arbeid bepaalt zich tot regelingen en besluiten van financieelen aard. Maar het gewichtigste is altijd gelegen in het vinden en het nemen van besluiten, die dienen moeten om de verschillende denkwijzen en richtingen bij elkaar te houden, in een reglementair, kerkelijk verband.

Ik weet niet of er één besturend lichaam bestaat dat, in dit opzicht, de Haagsche Synode overtreft. Zij bezit, voor dit doel, een zeldzame, geheel eenige bekwaamheid.

En zij is zeker van de eerbiediging harer macht. Na de catastrophe van '86 zijn alle richtingen tam geworden. De eenheid en onverdeeldheid van de Ned. Herv. kerk gaat bij allen boven alles.

Zoo is het op 't oogenblik. Of het zoo blijven zal, is een vraag waarop in de toekomst eerst het antwoord zal kunnen gegeven worden.

In de volgende week zal ook de Generale Synode der Gereformeerde kerken in Nederland samenkomen. Behalve de Opleidings-kwestie en de Concept-regeling voor de Zending, bevat het Agendum niet veel belangrijks. Maar deze twee punten zijn belangrijk genoeg om aan deze Synode beteekenis en karakter te geven. Wat zal haar karakter zijn? Zal zij voortgaan langs de lijnen, door de Synode van '96 getrokken, of zal zij een reactionair karakter verkrijgen? Ook dit is een vraag, die nu nog niet beantwoord kan worden.

Groote kans voor verandering in het belang der eenheid van Opleiding bestaat er, naar het mij voorkomt, op dit oogenblik niet. De gedachten loopen te veel uiteen. Zoolang men het hebben van een eigen inrichting als een beginsel, schier als een dogma, vasthoudt, zal het vinden van een compromis met de Vrije Universiteit wel uiterst moeilijk, zoo niet onmogelijk blijken. Nu reeds elf jaren is men met deze aangelegenheid bezig, en nog altijd moet de wachter antwoorden: het is nog nacht.

Zien we van de menschen af op den Heere, zonder wiens Voorzienigheid ook deze toestand niet bestaat, dan gevoelen we hoe goed het is, alles in de handen te stellen van onzen getrouwen God en Vader. Ook hier geldt het woord: Zoo de Heere het huis niet bouwt, tevergeefs bouwen deszelfs bouwlieden daaraan. En nu mag zeker die overweging ons niet werkeloos of moedeloos maken, maar de oprechte vrome, de man en de vrouw, die waarlijk God vreest en afhankelijk van God leeft, rekent er toch meê en vindt er, ten slotte, rust in, voor het vaak moede en afgefolterde hart.

Hoe meer de Gereformeerde beginselen, op elk terrein des levens, naar medezeggenschap, eigenlijk naar de leiding der zaken, dingen en dringen, hoe moeilijker en ingewikkelder de strijd ook zal worden.

Dezer dagen las ik, in de Gereformeerde kerk, een opmerking van Dr. Kromsigt, waarbij onderscheid gemaakt wordt tusschen een wereldsch en een meer streng of vroom Calvinisme. Ik geloof dat, afgedacht van alle nevenbedoeling, in deze opmerking een kern van waarheid schuilt. Het intellect alleen maakt niet den strengen Calvinist. En ook niet de bloote negatie of de onthouding van sommige dingen, b.v. niet dansen, niet naar den schouwburg gaan, op Zondag geen handwerkjes doen enz.; maar de strengheid van den strengen Calvinist komt in het positieve uit, in zijne geheele onderwerping aan God, in het onderwerpen, allereerst van zijn eigen, persoonlijk leven, en daarna van al het andere, van het leven van kerk en maatschappij of staat, aan het eene, alles beheerschende beginsel, dat God tot zijn eere kome.

Van Calvijn wordt gezegd, dat hij volkomen los was van het geld, en bijna geheel gestorven aan de gemakken des levens en de zinnelijke genietingen. Maar van het wereldsche Calvinisme, dat, in ons land, in de 17e eeuw, in vollen bloei stond, zal men dit niet kunnen zeggen. Calvinisten en niet-Calvinisten zijn het er dan ook tegenwoordig vrij wel over eens, dat onze nationale grootheid samenvalt met den bloeitijd van het Calvinisme. Ook in dien bloeitijd waren er „fijnen." Maar de fijnen gaven toen evenmin den toon aan als nu.

Als gevolg van dien toestand wordt nu nog door velen de vroomheid des levens tegenovergesteld aan de zuiverheid der leer. Deze menschen zoeken hun sterkte in de tegenstelling van geloof en werken, een tegenstelling die Calvijn niet kende en niet wilde.

We zien dan ook in den bloeitijd van het Calvinisme de eerste uitspruitsels al zichtbaar worden van het rationalisme, de vloek der verstandsrichting, aan de eene zijde, en het piëtisme aan de andere zijde. Lees er Brakel's Redelijke godsdienst maar eens op na. En zoo volgde het liberalisme en modernisme aan de eene en het ethisisme en methodisme aan de andere zijde.

In onze eeuw is alles echter anders geworden. Het leven voor en na de revolutie is niet hetzelfde. Schier alle vormen zijn veranderd, en geheel de levenstoon is nieuw geworden. Dat niet te begrijpen is de fout van vele Christenen, ik bedoel van vele waarlijk godvreezende menschen, die de strengheid van den levenstoon der 16e met den levenstoon van den tegenwoordigen tijd vergelijkende, voor het verleden niets dan lof en voor het heden niets dan ach en wee hebben.

Maar God de Heere verandert de tijden en stonden en ook in en over deze tijden wordt de raad des Heeren uitgevoerd. De martelingen der kerk, haar strijd van buiten en de vreeze van binnen staat ook met de ontwikkeling en den gang der tijden in verband. De kerk is, niet van de wereld, maar in de wereld. Zoolang zij niet versteend is, zal zij pogen invloed op de wereld uit te oefenen, maar ook invloed van de wereld ondervinden.

Ook dit wordt nog veel te weinig verstaan. Vandaar veler onkerkelijkheid en anderer aanhankelijkheid aan verouderde levensvormen. Er zijn godvreezende menschen, die het nergens kunnen vinden Komt er ergens een nieuw predikant, waar dan ook, zij probeeren hem. Soms hebben ze van de eerste keer dat ze zijn woorden proeven, al genoeg. Soms proeven ze nog eens, en nog eens, en dan is de uitkomst vaak dat het toch geen kost is, om op den duur te gebruiken. Er bestaan in ons land nog kringen, die met gedachten en voorstellingen in lang vervlogen tijden leven, en ook de kinderen in die gedachten en voorstellingen opvoeden. Zij laten vooral het gebruik der Sacramenten na, gelijk Israël in benauwde tijden, en wachten er op, dat de Heere weêr een overheid schenkt die, evenals de vrome koningen van Juda, de afgoderij en den valschen godsdienst uitroeien, en het volk verplichten den Heere te dienen naar zijn Woord.

Zulke breuken te genezen is geen menschenwerk. Vooral met oppervlakkigheid maakt men het niet beter, maar veeleer erger. Stond daartegenover geen krachtig kerkelijk leven, dat vrucht der tijden in het wezen en in den vorm van dezen tijd was, heel de orthodoxie zou versteenen en het overblijfsel der kerken zou gelijk worden aan de secten van het Oosten; zonder verandering, omdat zij zonder leven zijn.

De aanst. Synode Generaal van de Gereformeerde kerken in Nederland komt weder voor moeilijke vragen te staan. Maar het gevleugeld woord der ouden: wanhoopt niet, en het woord van Voetius: het is een wolkje, het zal overdrijven, blijve ook onze leuze, en beziele ook onzen arbeid.

En waar dat het geval is, zal het gedurig gebed der gemeente niet achterblijven.

Van de twintig dienaren des Woords, die leden waren van de vorige Synode te Groningen, i 1872, zullen er nog vier tot de leden dezer Synode behooren en vier als adviseerende leden optreden. De anderen zijn of ten grave gedaald, of zijn afgaande onder de mannen en door jongere broeders vervangen. Van de ouderlingen komt er geen enkele meer op deze Synode. Zooveel kan er in nauwelijks dertig jaren tijds veranderen, hetzij door den dood, hetzij door andere oorzaken.

Maar God heeft mannen verwekt en aan zijn kerk geschonken, die in wetenschap en talent boven de ouderen uitmunten. Dit moet ons stemmen tot dankbaarheid. Maar wee ons, zoo wij nu vertrouwen op gaven en krachten en den Gever voorbij zien! En dat dit gevaar bestaat, weet elk die uit nood en uit besef van zwakheid tot God heeft leeren roepen om wijsheid en verstand, als hij tot gewichtige werkzaamheden geroepen werd, wetende dat ze zijne krachten te boven gingen.

Maar veel van dat oude is voorbijgegaan en veel is nieuw geworden. Die ouderen zien terug op een veelzins gebrekkigen arbeid, maar die toch in oprechtheid en in afhankelijkheid van God verricht is. Daarvoor duurzame waardeering van menschen te vragen of te verwachten, is ijdelheid. De kerken gaan vooruit in wetenschap. Doch desalniettemin moet de zegen en de vrucht toch van boven komen. Daarom ga er een gedurig gebed der gemeente omhoog, een gebed dat denken doet aan de aloude smeeking: bekleed uw priesters met uw heil, en dat uwe gunstgenooten juichen!

In de overtuiging dat gij het hierin met mij eens zijt, blijf ik steeds

T.t.

GISPEN.

Buitenlandsche Kerken.

De Synode te Bordeaux. Deze Synode, bekend onder den naam „officieuse," vergaderde van 6–14 Juni. In de Protestansche staatskerk van Frankrijk, die zich nog de Gereformeerde kerk blijft noemen, is in 1872 eene scheuring ontstaan. Het samenwerken van orthodoxen en modernen bleek toen niet langer mogelijk. Beide partijen vormden toen afzonderlijke fracties, zonder dat één van beiden met het kerkverband brak. Zij heeten de evangelische en liberale partij.

Vroeger werden de Synoden der staatskerk door de regeering samengeroepen, en droegen van staatswege een officieel karakter. Sedert de scheuring der kerk in de beide genoemde partijen, bemoeit de regeering zich niet meer met de samenroeping van en de zorg voor de Synode. De liberale partij houdt geen Synode, maar de evangelische partij houdt alle 3 jaar hare Synode, die, omdat zij slechts een deel der kerk vertegenwoordigt en door de regeering niet samengeroepen wordt, den naam van „officieuse" draagt.

Ditmaal kwam zij te Bordeaux samen. Zij koos Prof. Doumerque van de Theol. school te Montauban tot voorzitter. De voornaamste der door haar behandelde zaken was een voorstel, dat de Synode de „conferenee fraternelle" (de broederlijke conferentie) tot eene regelmatige samenkomst zou maken.

Sedert vier jaren is er eene vereeniging of partij gevormd, die zich ten doel stelt, eene vereeniging van evangelischen en liberalen te bewerken, en daardoor te komen tot een gemeenschappelijk optreden van alle Protestanten in Frankrijk. Deze vereenigings- of verzoeningspartij houdt hare conferentie te Lion, en daar komen evangelische en liberale afgevaardigden van de kerkeraden. Deze conferentie heeft eene vaste commissie (commission fraternelle), welke bestaat uit de Synodale commissie der officieuse Synode en uit eene commissie van afgevaardigden der liberale partij, die door de vertegenwoordigers der liberale gemeenten gekozen wordt.

Deze commissie komt gedurig samen, ter bespreking van de belangen van het Protestantisme in Frankrijk. Al beoogt zij een doel, dat niet bereikt zal worden, de vereeniging van geloovigen en ongeloovigen, toch heeft zij wel iets goeds ui gewerkt, vooral waar zij opkwam voor de verdrukte Protestanten op Madagascar.

Nu heeft deze commissie zich tot de officieuse Synode te Bordeaux gewend met het voorstel, om te besluiten, dat deze broederlijke conferentie regelmatig gehouden moet worden. De voorstellers hopen, dat daardoor de conferentie meer levensvatbaarheid zal verkrijgen en de eenheid meer bevorderd zal worden.

De Synode benoemde eene commissie, die dit voorstel zou onderzoeken en beoordeelen, om de vergadering nader voor te lichten. Deze commissie stelde voor, om het verzoek der broederlijke conferentie niet in te willigen, maar de zaken te laten zooals zij nu zijn. Zij wilde, dat de predikanten en leden der kerk eene vriendschappelijke houding tegenover die conferentie zou blijven innemen, maar ontraadde een besluit te nemen, waardoor deze conferenties regelmatige samenkomsten zouden worden. Deze hebben een exceptioneel karakter en moeten dat behouden, anders zullen zij het bestaan der Synode in gevaar brengen, want dan zullen zij in de plaats van de Synode treden. Daardoor zou de toestand van vóór 1872 weer in het leven geroepen worden. Na eene lange en levendige discussie, werd het voorstel der commissie aangenomen.

In de mededeeling van de statistiek der gemeenten, die over het algemeen gunstig was, zeide de verslaggever o.m.: „het getal gemengde huwelijken neemt voortdurend toe; dit is de groote opene wonde onzer gemeenten."

Het verslag van „centraalgenootschap voor evangelisatie", dat werkt onder de verstrooide Protestanten en de Roomschen, was ook niet ongunstig De tegenwerking die in dezen arbeid gedurig van staatsambtenaren ondervonden werd, zal nu ophouden, omdat het genootschap er eindelijk in geslaagd is, erkenning van de regeering te ontvangen.

Sedert het begin van zijn arbeid werden 44 gemeenten gesticht en 100 kerken gebouwd. Het draagt bij voor de traktementen van 130 predikanten, verzorgt 300 filialen of stations, en zijne agenten en colporteurs bezoeken regelmatig meer dan 1000 plaatsen.

De Prov. Synode van Normandië had het voorstel ter Synode gebracht, om bij de beroeping van predikanten, ook aan de vrouwen stemrecht te geven. Dit werd verworpen.

Het is gewoonte, dat op de Synode eenige voordrachten over wetenschappelijke of praktische onderwerpen, eenige predikaties gehouden worden. De voorzitter der Synode sprak over het recht der Protestanten, de heer Weiss, secretaris van „het genootschap voor de beoefening der geschiedenis van het Protestantisme in Frankrijk" hield een voordracht over „de Protestanten in Bordeaux vóór de Fransche revolutie."

De Synode werd gesloten met een prediking en de viering van het H. Avondmaal.

SCHOLTEN.

Het Amerikaansche Bijbelgenootschap heeft eene heele verzameling voorwerpen bijeen, die in onderscheidene landen in ruil voor een Bijbel gegeven werden. O.a. een houten lepel van Bitlis in Turkije; een Armenisch borduurwerk; een crucifix en paternosters uit Mexico. De missionair Zwemer ontving van een Arabier een klein bronzen beeld, dat een paard voorstelde en in een graf van Yemen gevonden is. Men gist, dat dit afgodsbeeldje dagteekent van vóór den tijd van Mahomed. Het Genootschap had steeds tot practijk om het verkrijgen van een Bijbel zoo gemakkelijk mogelijk te maken; zonder te letten op het voordeel, dat zij er van trekken kon, maar door als betalingsmiddel aan te nemen, wat waarde heeft voor de Bijbelkoopers zelven.

—

Het Anglicaansche Zendingsgenootschap vierde zijn 100-jarig bestaan, opgericht zijnde 12 April 1799. Over de verschillende landen heeft het thans een duizendtal zendelingen en arbeiders of agenten aan 't werk en heeft een jaarlijksch inkomen van omtrent vier millioen gulden.

—

De „*Prêtre Converti*", een Fransch blad tot hulp van tot het Protestantisme bekeerde Roomsche Priesters, meldde onlangs een schrijven van een pastoor, waarin deze berichtte, dat hij in elk gezin van zijn kerspel reeds een N. Testament had weten te plaatsen; de mis en de biecht slechts nu en dan als verouderd in acht nam; totdat hij weldra geheel als Protestant zou kunnen leven.

—

De zoogenaamde Mei-meetings of godsdienstige bijeenkomsten duren tegenwoordig reeds van half April tot half Juni. Er werden meer dan driehonderd zulke vergaderingen in Londen gehouden.

—

In Zwitserland hebben de Mormonen een duizendtal aanhangelingen. De plaatselijke clergie heeft 11 ouderlingen, 21 priesters, 13 onderwijzeressen, 7 dienende broeders. Er zijn 14 kerspels, waarvan de grootste is te Bienne met 134 leden.

—

Bij gelegenheid van het spreken ten gunste van de Ligue der Rechten van den mensch, en de Dreyfus-zaak, citeerde het senators-lid Trarieux dikwijls en van pas woorden uit het Evangelie. Onder de groep muscadins, die om de gravin de Martel (Gyp) verzameld waren, werd toen gemompeld: „Hij is niet alleen Protestant, maar dominée, hij heeft ons daar een preek gehouden."

—

Een professor der Univerziteit te Madrid, Mr Monendez y Pelago, schreef onlangs in de voorrede van een werk over de wetenschap in Spanje: „Ik ben Katholiek, Apostolisch Roomsch, onverminkt en zonder uitvluchten. Ik beschouw als een der grootste gloriën van Spanje zijn worstelingen tegen de ketterij; en ik versta, beaam en zegen de Inquisitie." — Door dien hooggeleerde zal de ondergang van Spanje en de domheid der Spanjaards dan ook wel aan de z.g. ketters te wijden zijn.

—

Den laatsten avond zijns levens predikte de beroemde Whitfield te Exeter in Amerika, voor een aanzienlijk gehoor, nog twee uren lang in de open lucht. Vervolgens vertrok hij te paard naar Newburyport en ging daar bij een vriend overnachten. Toen hij des avonds over eene gaanderij naar zijn slaapkamer ging, zag hij nog tal van menschen daar, die gekomen waren om hem te zien en te hooren. Hij bleef daarop boven den trap staan, richtte zich tot hen, en vermaande hen, — zoo lang, tot zijn kaars op den blaker uitging. Den volgenden morgen, 's Zondags 30 September 1770, stierf hij. Hij werd begraven in de kerk en onder der preekstoel van zijn vriend Parsons; en de Amerikaansche bodem bevat nog de stoffelijke verblijfselen van den grooten Engelschen prediker.

—

Artikel één der weldadigheid is: eigen schulden betalen Koningin Victoria placht te zeggen: Wees eerst eerlijk, dan edel!

Scheurkalenders in de Kazerne.

Door H. de Vries, Kollumerpomp: van de Jongelingsv. . . . f 2,50

Als het maar niet wordt vergeten, dan is het letterlijk om het even of we *nu* onze bijdrage zenden, dan of we 't in het laatste oogenblik doen.

Maar . . . . . wat een dwaze redeneering! Hoe is 't mogelijk! alsof wij over den tijd hadden te beschikken; alsof we goede dingen niet haastelijk moesten volbrengen.

Volge men dan spoedig het goede voorbeeld van bovengenoemde Jongelingsv., voor wier gave hartelijk dank wordt gezegd door

E. KROPVELD.

Waddingsveen, 4 Aug. '99.

—

DE XXISTE UNIE-COLLECTE.

Wij zijn weg van onder de verdrukking.

Wie herinnert zich niet den benarden toestand onzer scholen van voorheen; toen het oprichten van een eigen school bijkans als verzet tegen de Overheid werd beschouwd, en zelfs menig Christen den moed miste om zich aan te sluiten bij hen, die een bijzondere school verlangden, waarin vrijelijk van Jezus gesproken en uit de H. Schrift kon geleerd worden?

Wie denkt niet aan de moedeloosheid die velen overviel, toen de Schoolwet-KAPPEYNE was aangenomen en het Volkspetitionnement vruchteloos bleek? Hoe toen zelfs oud-strijders van ons Cristelijk onderwijs uitriepen, dat tegen den geldbuidel van den Staat niemand, allerminst ons eenvoudig Christenvolk opgewassen is?

Tot 1888 kwam er geen verademing. Wat felle en aanhoudende strijd, maar bijkans geen schijn van toegeeflijkheid.

En thans?

Eén der voormannen van de openbare school, mede-onderteekenaar van het befaamde Nutsrapport van 1875, — beslist voorstander geworden van de vrije school voor heel de natie, volmondig daarbij erkennende, dat de liberalen in hun ijver voor de neutrale Staatsschool ten eenmale hebben gedwaald, en dat de bestrijders van die school bijkans op elk punt gelijk hebben gehad, zoodat het verdwijnen van de „openbare school" slechts nog is eene quaestie van tijd.

Voorts een Minister van Binnenl. Zaken, vroeger bestrijder van de Wet-MACKAY, thans, bijkans zonder iemands tegenspraak, de goede vruchten van het bijzonder onderwijs lovende, en vol ijverig toezegging doende van verdere tegemoetkoming aan het bijzonder onderwijs uit de openbare kas.

Welk eene verandering, veel grooter dan ooit Mr. GROEN VAN PRINSTERER mogelijk zou hebben geacht.

Er is waarlijk wel reden tot juichen.

Maar ook tot verootmoediging,

Want menigmaal is op de strijders voor onze Christelijke school toepasselijk geweest het woord van Willem den Zwijger: „Indien God voor ons de stad Kamerijk bewaard heeft, behooren wij Hem te danken; want wij hielden ons daarin, alsof wij het wilden laten verloren gaan."

En toch!

Nimmer wellicht heeft onze Christelijke school in zoo groot gevaar verkeerd als thans.

Nog steeds kan zij enkel door de uiterste krachtsinspanning in het leven blijven.

Nog is de jaarlijksche rijksbijdrage voor ons bijzonder onderwijs grooter dan *zestien* Uniecollecten.

Maar ook de uitgaven zijn zeer toegenomen, evenals het aantal schoolgaande kinderen.

Ook de eischen die èn de wet èn de maatschappij zelve aan onze scholen stellen zijn verzwaard. Het is onmogelijk op even eenvoudige wijze als voorheen school te houden.

Doch dit is het ergste niet.

Ook de ijver is hier en daar bekoeld.

De prikkel, die tot verzet tegen onrecht aanspoorde, is weggenomen.

De rijksbijdrage heeft de valsche meening doen ontstaan, dat de school de vrijwillige bijdrage beter kan missen.

Ook zijn er die van de verademing, aan de Wet-MACKAY te danken, gebruik hebben gemaakt om toe te geven aan de zucht tot scheuring en noodelooze splitsing; zelfs dáár, waar éénheid nog onmisbaar was.

Zelfs onder de voorstanders en strijders voor de vrije Christelijke school doen zich vaak verlangens hooren, waaraan vroeger nooit gedacht werd, en waaraan wegens geldgebrek niet kan worden voldaan; terwijl dit niet voldoen ontevredenheid wekt.

Eindelijk zitten wij met het onderhoud van onze wakkere oud-onderwijzers, die de hitte des daags hebben verduurd en den last hebben gedorst, doch in wier onderhoud niet voldoende voorzien wordt.

Er is, ja! een voorstel tot oplossing.

Maar de oplossing zelve is nog vèr af.

En zoolang die er niet is, is elke vertraging in het geven van geld, ontrouw.

Zullen wij vertragen? Den moed laten zinken, nu de haven in 't verschiet, zij 't ook nog in een ver verschiet, zichtbaar is?

Zal vooral de behoefte aan saamwerking verslappen?

Geschiedde dit, dan ware de ramp voor ons Christenvolk niet te overzien. Geen uitbreiding, maar inkrimping van onze school zou er het gevolg van zijn. En met de afneming van onzen ijver zou toenemen de nog altijd bij zoovelen smeulende tegenstand tegen onze Christelijke school.

Zou dat, na al de genoten weldaden, goed zijn voor God?

Voorwaar, neen!

Gedurende de laatste jaren is dan ook de Unie-Collecte telkens gestegen. Er is, Gode zij dank, nog veerkracht.

Laat ook dit jaar daarvan getuigen. Laat onze moed en onze meerdere eensgezindheid openbaar worden, opdat de Naam des Heeren geprezen worde.

Laat *elkeen* onzer doen *wat hij kan.*

Deze collecte komt onzen Scholen met den Bijbel zonder onderscheid ten goede.

Moge haar opbrengst schitterender zijn dan ooit te voren!

—

Het volgende manifest zal tot 15 Aug. overal in ons land ter teekening worden gelegd.

Aan het Volk van Groot-Brittannië!

Wij Nederlanders, verwant aan U door een gemeenschappelijken oorsprong, door overeenkomst in geschiedenis en traditiën, door gelijksoortige zeden en staatsinstellingen, ontleenen aan deze verwantschap, waarop wij trotsch zijn, de vrijmoedigheid om uitdrukking te geven aan den onweêrstaanbaren aandrang van ons hart en de diepe overtuiging van ons verstand, dat er bij velen uwer een sterke neiging bestaat een schromelijk onrecht te begaan jegens het volk der Zuid-Afrikaansche Republiek, eene loot van onzen gemeenschappelijken Germaanschen stam, een volk zwak in aantal, maar sterk door de deugden, welke door alle Angelsaksers op den hoogsten prijs worden gesteld: moed, onafhankelijkheidszin, zelfbewustheid en godsdienstzin.

Wij doen een beroep op uw dieper beseef van rechtvaardigheid en edelmoedigheid, wanneer wij U toeroepen:

Laat af van de pogingen, door sommigen uwer geldmannen en Staatslieden beproefd, om dit volk te belemmeren in de geleidelijke ontwikkeling van eigen aard en aanleg en te onderwerpen aan uwen wil.

Laat af van het zoeken en aangrijpen van aanleidingen en voorwendsels om U te mengen in zijne aangelegenheden, omdat het deze op andere wijze regelt, dan *U* redelijk en wenschelijk schijnt.

Laat overigens dit volk zich natuurlijk ontwikkelen, zelf den geest des tijds ondergaan, die onvermijdelijk voortdrijft op den weg van vooruitgang in stoffelijk en geestelijk opzicht en elke gewelddadige stoornis veroordeelt, omdat zij de geleidelijke ontwikkeling veeleer vertraagt dan bevordert.

Wij vragen u dit dringend, niet alleen omdat eene andere politiek leiden moet tot geweld, bloedstorting, broedermoord; maar ook omdat daardoor het recht geschonden, de naam van Britsche rechtvaardigheid geschandvlekt, van Britsche scherpzinnigheid ondermijnd en die van Britsche grootmoedigheid tot een spotternij gemaakt wordt.

Ingezonden.

Hooggeachte Redacteur!

Vergun mij naar aanleiding van hetgeen Prof. Bavinck over mijne brochure in *De Bazuin* heeft geschreven, enkele opmerkingen.

1. Ik heb nergens gesproken van het *afstaan* van het recht der Kerken om een eigen opleiding te hebben aan eene particuliere Vereeniging, laat staan van een *prijsgeven* van dat recht, om wiens wil dan ook. Ik heb juist *het recht der kerken om ten allen tijde, wanneer de nood het eischt*, een eigen inrichting te hebben, gehandhaafd, en erbij gevoegd, dat ook wanneer de kerken *thans* besloten van haar recht geen gebruik te maken, *het recht in het afgetrokkene toch zou blijven bestaan*. Dit „afstaan" en „prijsgeven" moet ik dus geheel voor rekening van den hoogleeraar Bavinck laten.

Maar ook de uitdrukking: „afstaan aan eene particuliere Vereeniging" is dunkt mij niet juist, omdat zij den indruk geeft, dat zulke vereenigingen zoo maar voor het grijpen liggen, en dat wie voor Universitair onderwijs pleit, daardoor reeds een pleidooi houdt voor de Vrije Universiteit! Ik althans heb de aandacht willen vestigen op de vraag, of de Theologie uit den cyclus der wetenschappen zal uitgelicht en afzonderlijk gesteld worden of niet. De tweede quaestie, of namelijk de Vrije Universiteit voldoende waarborgen biedt, ignoreer ik niet — integendeel! Maar de hoogleeraar zal toch niet willen beweren, dat de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag pertinent getoond heeft zulke waarborgen niet te willen, wanneer ze met vereende krachten werden gezocht en gevonden?

2. Daarom kan ik mij ook niet gewonnen geven door des hoogleeraars bewering, dat een onderzoek als door mij wenschelijk gekeurd wordt, de sympathieën niet zou kunnen omzetten. Ik zou willen vragen: Waarom niet? Indien men bij de oppervlakte blijft staan en met „sympathieën" slechts bedoelt, wat in de dagelijksche gesprekken A. of B. of C. en D. zeggen, voorzeker, dan zal men allicht in een cirkel blijven rondloopen. Maar wanneer men *tot den wortel* wil gaan en *daardoor* zijn zienswijze wil laten beheerschen, dan begrijp ik niet waarom allengs niet de sympathieën zouden kunnen worden omgezet, óók bij de gemeenteleden die geen eigen onderzoek kunnen instellen en zich moeten laten voorlichten door de deskundigen. De hoogleeraar Bavinck, Mijnheer de Redacteur, heeft in al zijn geschriften, bij alles wat hij behandelde, ons geleerd de dingen principiëel te beschouwen; en nu houde hij het mij ten goede, dat ik deze verklaring uit zijn mond niet zeer principiëel vind.

3. Eindelijk merk ik op, dat ik niet geloof dat Prof. Bavinck wèl deed, met tot driemaal toe te verklaren, dat de schrijver der brochure Curator is der Vrije Universiteit. Inderdaad is hij dat, gelijk de geheele kerkelijke wereld weet, en het is hem, gelijk óók ieder weten mag, tot een eere! Maar de hoogleeraar zegt zelf in den aanvang, dat de brochure niet door hem in die qualiteit is geschreven. Waarom dan, zou ik willen vragen, dit zoo telkens herhaald? Waarom aan het slot, waarin aan het geoefend oog de roode draad van het sarcasme niet zal ontgaan, de verklaring, dat de hoogleeraar den hooggeachten schrijver dankbaar is, omdat men nu weet hoe de heer B., Curator der Vrije Universiteit, een oplossing wil, waarbij de Theologische School „na een korten tijd verdwijne."

Neen, Mijnheer de Redacteur, *ce n' est pas ça!* en ik zou den hoogleeraar willen vragen, of dit een billijke en juiste voorstelling is van hetgeen de heer B. wil. Wat hij wil is juist *geen verdwijnen, geen opruimen, geen langzaam verkwijnen door gewaagde proefnemingen* van de stichting onzer Vaderen! Hij komt op voor de eer dier stichting, en met diepen eerbied voor het werk Gods in '34 en vervolgens, in welken eerbied hij voor niemand wenscht onder te doen, vraagt hij een moedig en principiëel aanvatten van de zaak, opdat het blijke òf er, en welke veranderingen er dan moeten worden gemaakt. Hij blijft nog altijd gelooven dat „samensmelten" en „ineengroeien" iets anders is dan opgeruimd worden en verdwijnen.

Bovendien kan de hoogleeraar Bavinck weten, dat de heer B. reeds in April 1888, toen er officiëel van vereeniging tusschen Doleerenden en Christelijke Gereformeerden nog geen sprake was, in het maandschrift *De Vrije kerk* de *samensmelting* zoowel van de kerken als van de beide inrichtingen Amsterdam en Kampen bepleit heeft. Zijn gevoelen, voor tien jaar uitgesproken en sedert niet gewijzigd, heeft dus met zijn Curatorschap, dat later begon, niets uitstaande. En schoon hij nogmaals gaarne herhaalt, dat hij „gegriefd zijn" aan preutsche jufferkens en dito mannekens overlaat, gelooft hij toch dat men, aan welke zijde men dan ook sta, aan de juiste oplossing der quaestie struikelblokken in den weg legt, zoo dikwijls men er iets bijhaalt, wat met de zaak waarover het gaat, niets te maken heeft. Laat ons toch trachten hoog te staan wanneer we geroepen worden hooge belangen te behartigen — ach, we bederven immers dagelijks toch reeds zooveel door onze kleinheid!

Mijn dank, Hooggeachte Redacteur, voor de plaatsing dezer regelen.

A. BRUMMELKAMP.

's-Gravenhage, 1 Aug. 1899.

Uit mijne beoordeeling zijner brochure heeft de Heer *A. Brummelkamp* aanleiding willen nemen, om zich nader te verklaren. Daarvoor zij hem vriendelijk dank gezegd.

De hoofdgedachte van zijne brochure was geen andere dan deze, dat, nu wij eene Vrije Universiteit hadden, de Theol. School onnoodig was. Zoo vatte ik zijne brochure niet alleen op, maar ook andere recensenten en allen, met wie ik over zijn vlugschrift sprak.

Thans echter zegt de geachte schrijver, dat hij geen verdwijning en verkwijning der eigen opleiding wil, maar samensmelting en ineengroeiïng.

Van deze verklaring mag met dankbaarheid acte genomen worden. Maar dan volgt daar ook uit, dat de weg, om tot dit doel te geraken, niet die is van eene principieele oplossing, maar van een compromis.

De beide inrichtingen zijn geen twee planten, die vanzelf zoo maar ineengroeien, maar twee stichtingen, die dan alleen ineen zullen smelten en samengroeien, wanneer een practisch, concreet, belijnd voorstel ingediend en aangenomen wordt; wanneer *Kerken* en *Vereeniging* een zoodanig contract weten te sluiten, waarbij zoowel het *wezenlijke* van de Theol. School als van de Vrije Universiteit gehandhaafd wordt.

Door mij is eene poging beproefd, om aan te toonen, hoever de kerken met hare School hierin mogen gaan, wat zij mogen prijsgeven en wat zij zich bedingen moeten.

De Heer *Brummelkamp* verklaart dit voorstel onaannemelijk. Wel is de grondgedachte ervan geen andere, dan die indertijd ook door Dr. Kuyper werd uitgesproken, dat n.l. de kerken in den tegenwoordigen tijd bij een contract met eene of andere Universiteit den eisch konden stellen, dat de benoeming der hoogleeraren in de Godgeleerdheid aan haar werd overgelaten.

Maar velen oordeelen thans, dat dit, zoo niet met de Universiteitsgedachte, dan toch met de *Gereformeerde*, en in elk geval met de *gezond* Gereformeerde Universiteitsgedachte in strijd is.

Nog altijd wacht ik, niet op de bewering, maar op het *bewijs* voor deze stelling; op het Schriftuurlijk, dogmatisch, historisch bewijs.

Maar aangenomen, dat de grondgedachte van mijn voorstel voor de Vereeniging onaannemelijk is; welnu, wat heeft *zij* voor de ineensmelting der beide inrichtingen over? Waarin wil *zij met hare Vrije Universiteit* aan de *kerken met hare School* tegemoet komen?

Deze vraag, op welke alles aankomt, wordt ook thans door den Heer Brummelkamp, die de eer heeft Curator van de Vrije Universiteit te zijn, onbeantwoord gelaten.

Het bovenstaande was reeds geschreven, voordat *de Standaard* van Dinsdag 8 Aug. j.l. mij in handen kwam.

Daarin komt eene mededeeling van Prof. Rutgers voor, die op de bovengestelde vraag, hoever de *Vereeniging met hare Vrije Universiteit* aan de *kerken met hare Theol. School* tegemoet wil komen, een kort, duidelijk, afdoend antwoord geeft.

Alle onzekerheid is thans weggenomen, alle twijfel opgelost.

Ofschoon *de Heraut* No. 1119 nog zeide, dat de verandering, die het voorstel van Dr. Bavinck aannemelijk kon maken, niet zoo groot behoefde te zijn;

Ofschoon de brieven van de Hoogleeraren Kuyper en Rutgers in *de Bazuin* voor enkele weken hope gaven op broederlijke samenwerking;

Ofschoon naar Prof. Rutgers eigen verklaring de meerderheid der kerken aan zijne zijde staat en er dus niet de minste vrees is voor een besluit der Synode, dat naar Prof. Rutgers meening der Vrije Universiteit vijandig of schadelijk zou zijn;

Ofschoon de kerken eerstdaags in Synode saamkomen, om daar onder afwachting van de leiding des H. Geestes met elkander te beraadslagen, wat inzake de opleiding het meest tot Gods eere, en tot heil der kerken strekkken kan;

wordt nu reeds door Prof. Rutgers verklaard, *dat er niet te denken is aan de zoozeer gewenschte ineensmelting of vereeniging van beide inrichtingen.*

En als reden wordt opgegeven, dat er nog eene minderheid in de kerken is, die blijft vasthouden aan het denkbeeld van een eigen inrichting in dien zin, dat zij het de roeping acht van de kerken en van de kerken alleen, de Theol. wetenschap te doen onderwijzen en beoefenen, en van eene Theol. faculteit niet wil weten dan alleen in naam.

Maar zulk een meening is naar mijn beste weten door niemand verdedigd.

Er is niet gezegd, dat het de roeping van de kerken *alleen* was, om de Theol. wetenschap te doen beoefenen en onderwijzen.

Er is niemand, die gezegd heeft, dat hij van eene Theol. faculteit, anders dan in naam, niet wil weten.

Er is alleen een voorstel gedaan tot vereeniging van beide opleidingsscholen.

In dat voorstel is gepoogd, om zoowel het wezen eener Universiteit als dat van eene Theol. School te handhaven.

En dit is daarmede betoogd, dat het wezen eener Universiteit en eener Faculteit niet bepaald wordt door de wijze, waarop, noch door de personen, door wie de benoeming der Hoogleeraren geschiedt.

Wat is daarmede misdaan? En waarom moet nu reeds, vlak vóór de Synode, verklaard worden, dat er aan de gewenschte ineensmelting niet te denken valt?

BAVINCK.

De Vriendenkring „Bloemendaal" komt met vertrouwen bij u aankloppen, lezers van dit blad, om eene zomergave. Gij kent onze vereeniging en weet, dat ze alles tracht te doen, wat het verblijf in de stichting. „Bloemendaal" te Loosduinen voor de ongelukkige verpleegden kan aangenaam maken. Was het ons gegeven reeds eenige jaren achtereen een zomerfeest op de stichting zelve te mogen arrangeeren, ook ditmaal zouden we zoo gaarne in dit schoone jaargetijde de patiënten tot een dergelijk feest in de open lucht uitnoodigen, doch daarvoor behoeven we geld en ..... de gaven laten zich ditmaal wachten, terwijl de kas in kranken toestand is. Waarde lezers, de *buiten* uwe vacantie doorbracht of op andere wijze ontspanning zocht in de heerlijke natuur, om er den Heer der schepping te prijzen en zijne zegeningen dankbaar te genieten, wilt gij ook niet iets afzonderen voor uwe ongelukkige mede-menschen, die de heerlijkste gave Gods missen, waar hun verstand verduisterd is? Wij vertrouwen van *wel* en vragen slechts, dat gij *spoedig* doet, wat uwe hand te doen vindt, wijl de tijd vliegt en de zomer ras ten einde is. Weest intusschen verzekerd, dat alle gaven, klein en groot, dankbaar aanvaard zullen worden door:

Het Bestuur v. d. Vr.kr.,
JAC. SMELIK, *Voorzitter.*
Helmersstraat 34.
W. K. POULUS, *Penningmeester.*
Westeinde 44.
H. L. GOLTERMAN, *Secretaris.*
Vaillantlaan 5.

's-Gravenhage.

Boekaankondiging.

De Post-Acta enz. Een historische studie door Dr. H. H. Kuyper, bedienaar des Woords te Leeuwarden. Amsterdam, Höveker en Wormser z. j.

Van de hand van Dr. H. H. Kuyper te Leeuwarden is de vorige maand een belangrijk werk verschenen, waarop *de Bazuin* zich haast de aandacht te vestigen.

Het is eene historische studie, die op iedere bladzijde van nauwkeurig onderzoek, scherpzinnig oordeel, en degelijke kennis getuigt.

Zij loopt over de Post-Acta of Nahandelingen van de Nationale Synode van Dordrecht in 1618 en 1619. Maar Dr. Kuyper levert daarvan niet alleen den authentieken tekst in het Latijn en Nederlandsch, maar voorziet dezen ook met toelichtingen. En voorts laat hij er aan voorafgaan de geschiedenis van de Acta, de autographa en de Post-Acta der Dordtsche Synode, en laat er dan nog op volgen de geschiedenis van de revisie der belijdenisschriften en der liturgie, benevens de volledige lijst der gravamina op de Dordtsche Synode ingediend.

Dit alles staat op den titel en geeft een denkbeeld van den rijken inhoud.

Later hoopt Recensent gelegenheid te hebben, om op dien inhoud zelven in te gaan. Thans moet hij volstaan met eene korte aankondiging en eene warme aanbeveling van dit uitnemende werk, dat eene verrijking is van onzen Gereformeerden boekenschat.

H. BAVINCK.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:
J. D. HEERSINK
Ber. Pred. te Baambrugge
EN
J. VADERS.

KAMPEN,
3 Aug. 1899.

Door Gods goedheid werd ons heden eene **DOCHTER** geboren.

P. A. VEENHUIZEN.
J. VEENHUIZEN—
TOLMAN.

WORKUM,
den 7 Aug. 1899.

De Heer en Mevrouw B. J. F. BAVINCK—SCHIPPERS betuigen hun hartelijken **dank** voor de vele blijken van belangstelling, bij de geboorte hunner Dochter ondervonden.

ROTTERDAM,
Augustus 1899.

Zoo de Heere wil en zij leven, hopen onze geliefde Ouders

LOURENS METZ
EN
ANTJE KOOPMANS

den 14 Augustus 1899 a.s. hunne **25-jarige Echtvereeniging** te herdenken.

Hunne dankbare Kinderen,
JOH. OOST.
N. OOST—
METZ.
T. METZ
W. METZ.
G. METZ.
A. METZ.

URK.

Onverwachts gewerd ook ons in de afgeloopen week het droevige bericht, dat

ALBERT ROMKES,

een trouw en waardig lid onzer Vereeniging, in den bloeienden leeftijd van 21 jaren zijn dood en graf in de golven gevonden had.

Het was de Heere, die geen rekenschap geeft van zijn doen, welke hierin wederom zoo kennelijk sprak, inzonderheid ook tot de jongelingschap van ons eiland. Sterve daarom dan ook deze roepstem niet zonder weêrklank weg, maar worde zij onder ons, door de kracht van 's Heeren Geest, beantwoord met een leven, dat zich richt naar zijnen wil, en bevorderlijk is aan zijne eer.

Namens de J.-V. »De Jonge Samuel,"
J. E. HAKVOORT, *Secret.*
URK,
8 Augustus 1899.

Verschenen:

DE POST-ACTA
OF
Nahandelingen van de Nationale Synode van Dordrecht
in 1618 en 1619 gehouden.

Naar den authentieken tekst in het Latijn en Nederlandsch uitgegeven en met toelichtingen voorzien enz.

Eene historische studie
DOOR
Dr. H. H. KUYPER.

Prijs . . . f 6,—.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP
BOEKHANDEL
VOORHEEN
HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdam.
Pretoria.

In den morgen van 5 Aug. overleed zacht en kalm in zijn Heer en Heiland, onze waarde Broeder en Ouderling

SIEGER JANS DUURSMA,

in den ouderdom van 61 jaar en 11 maand.

Bijna 13 jaar diende hij de kerk als ouderling, hetwelk hij steeds met lust en liefde deed. De gemeente verliest in hem een ijverig voorstander; hij geniet nu de rust die er overblijft voor het volk van God.

Namens den Kerkeraad van Duurswoude,
E. FEENSTRA, *Praeses.*
A. v. D. MEULEN, *Scriba.*

Tegen **November wordt gevraagd,** in een deftig Christelijk gezin, eene bekwame

KEUKENMEID,

niet beneden de ***25 jaar,*** en eene fatsoenlijke

DERDE MEID,

kunnende naaien, strijken, stoppen en tafeldienen. Br. fr. onder **No. 257** bij den Boekh. H B. BREIJER EN ZOON te ARNHEM.

Vereeniging tot Chr. verz. v. Krankz. en Zl. in Nederland.

De ***Algem. Vergadering*** zal D V. worden gehouden ***Donderdag 5 Oct.*** te ***Kampen.*** Voorstellen voor de Agenda worden, met korte toelichting, ingewacht vóór ***1 Sept.*** bij den ondergeteekende. Aan afgevaardigden van Afdeelingen en Corporatiën worden reiskosten 3e kl. spoor vergoed.

De Secretaris.
VAN MARLE.

HILVERSUM.

BILLIJKST ADRES
voor
PIANINO'S,
Huis- en Kerkorgels.
J. PROPER
te ***KAMPEN.***
Verhuren, ruilen, repareeren en stemmen.

GENERALE SYNODE.
Firma G. J. REITS,
GRONINGEN.
Singel No. 6 bij de Ebbingebrug.
Algemeene- en Theologische Boekhandel.

Synode te Groningen.
Theol. en Algem. Boekhandel,
PAPIERHANDEL, KANTOORBEHOEFTEN,
BOEKDRUKKERIJ,
VAN
JAN HAAN te *Groningen.*
Nieuwe Ebbingestr. O 41.
eenige huizen voorbij de Ebbingekerk,
Telefoonnommer 351
Steeds voorhanden de nieuwste THEOLOGISCHE BOEKWERKEN en BROCHURES.

Een brief aan u en mij,
om cito te bezorgen,
't Gewicht van d' inhoud duldt
geen uitstel, zelfs tot morgen,
Hij biedt de keus u aan van
waar geluk en smart;
De plaats voor hem bestemd is
't Hart.

Prijs 5 ct.

Uitgave van ZALSMAN te KAMPEN.
Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

TRAKTATEN.

Vanwege het Geref. Traktaatgen., **„Filippus"** is bij den uitgever A. G. D. GERRITSEN te BREUKELEN verschenen en bij alle solide Boekhandelaars verkrijgbaar gesteld:

CXXIV. Uit het Kerkelijk en Godsdienstig Leven. Schetsen 20 ct.
CXXV. Een Bloemkrans uit den Oranjehof, door J. P. Tazelaar. Met portret van H. M. Koningin Wilhelmina . . 6 ct.

Is verschenen bij ZALSMAN te KAMPEN:

EEN EIGEN INRICHTING?

DOOR
A. BRUMMELKAMP.
25 cent.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.
Wie het bedrag aan den Uitgever zendt, ontvangt het fr. thuis.

VEREENIGING CHRISTELIJKE BIBLIOTHEEK
gevestigd te Nijkerk.

Zooeven verscheen als deel VI van den 2en jaargang:

JOHN BUNYAN
door Dr. H. M. VAN NES.
13¼ vel = 212 bladz.

Prijs ingen. *f* 1,50, gebonden *f* 1,90.

Zij, die zich nog als lid dezer Vereeniging aanmelden, en dus slechts *f* 0,05 per vel betalen, ontvangen behalve 't bovengenoemde, ook de reeds verschenen werken, BRUMMELKAMP: *Voor het Gemeene Best*, ALCOCK: *Aan den Euphraat*, DIXON: *Eerstelingen van den oogst*, ARMIN STEIN: *Filippus Melanchton* en VAN MELLE: *De Koninklijke Wet.*

Men vrage het prospectus, vermeldende de buitengewoon voordeelige voorwaarden, aan zijnen boekhandelaar, of aan den uitgever

G. F. CALLENBACH,
NIJKERK.

De **INTEEKENLIJST** op den **Scheurkalender**

EEN LAMP VOOR DEN VOET
1900,

met zeer fraai schild, is verschenen.

Wij geven het niet over
Voor geld of eer of goed,
Dat licht op onze paden,
Die Lamp voor onzen voet.
Wij laten ons niet nemen
Dat heerlijk Woord van God;
Dien kostelijken Bijbel
Rooft ons geen tijd of lot.

De Staf is 't voor den grijsaard;
De Gids voor onze jeugd
Een Zon, die met haar stralen
Ons jong gemoed verheugt.
Een sterk en machtig wapen
In strijd met zonde en lust;
En in de stervensure
Een peluwe met rust.

Wie er mede wil werken, gelieve aan te vragen bij den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

De prijs is 40 cent.

Verschenen:

Het voorrecht der Kerken.

Een woord over de Gymnasiale Opleiding van de Gereformeerde Kerken in Nederland

DOOR
A. v. C.
Prijs 15 cent.
A. G. D. GERRITSEN.
BREUKELEN.

Is verschenen:

HET RECHT DER KERKEN
EN
DE VRIJHEID DER WETENSCHAP
DOOR
Dr. H. BAVINCK.
45 cent.
PH. ZALSMAN.

KAMPEN.
Alle Boekh. nemen bestellingen aan.
Wie **45 ct.** per postw. zendt, ontvangt het ***franco*** thuis.

Stoomdruk van ZALSMAN te Kampen.